

דף לז

סא. א. היכן עומד הכהן בזמן הטלת הגורלות על השעירים?

ב. כמה גורלות הן וממה היו עשויות?

א. לאחר וידויו על הפר, בא לו כהן גדול למזרחה העזרה, לצפון המזבח. ושם שני שעירים עומדים [שלא היו מכניסים אותן בין האולם ולמזבח אלא בשעת שחיטה], לצד שער ניקנור (והעמיד אתם לפני ה'). וקלפי היתה שם ובתוכה שני גורלות.

[תנא דידן סובר כרבי אליעזר בן יעקב שהמזבח כולו נתון בדרום העזרה, לכך צריך לעמוד בצפון המזבח].

לפרש"י ההגדרה צריכה להיות בצפון העזרה כי שם מקום שחיטה [ומדרבנן הוא, שיזכור לשחוט בצפון. עפ"י תו"י]. אבל בתוס' ישנים כתבו שאין צריך צפון דוקא.

ב. שני גורלות היו; אחד לה' ואחד לעזאזל. כל גורל ניתן על אחד מהשעירים (ונתן אהרן על שני השעירים גרלות, גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל). הגורלות צריכים שיהיו שוים (גרלות), שלא יעשה אחד של זהב ואחד של כסף וכד'. ויכול לעשותם מכל דבר, מעץ זית, אגוז או אשכרוע (רש"י: ברוש. ואילו בתרגום לישעיה (מא, יט) האשכרועין הוא 'תאשור' ולא 'ברוש'). וכך עשאו בתחילה – מאשכרוע. בן גמלא (משנתמנה לכהונה גדולה) עשאו של זהב והיו מזכירים אותו לשבח. על כל גורל היה חקוק לשם או לעזאזל (עפ"י ירושלמי רפ"ד).

סב. א. אלו אישים הוזכרו לשבח על שום מעשיהם במקדש?

ב. כיצד מהלך התלמיד עם רבו?

א. האנשים שהוזכרו לשבח על מעשיהם במקדש: בן גמלא (כהן גדול) – על שעשה גורלות של זהב; בן קטין (גם הוא כהן גדול. רש"י) – שעשה י"ב דד לכיור, שלא היו לו אלא שנים. אף הוא עשה מוכני לכיור (= גלגל, לשקעו בבור שלא ייפלו מימיו בלינה); מונבז המלך – היה עושה כל ידות הכלים של יום הכפורים של זהב [ופרשו, בסכינים וקרדומות ומגלים שאי אפשר לעשותן זהב אלא את ידיהם בלבד], וכן עשה לכני הכלים ולאוגניהם (רש"י כתב: בית יד. אבל בכל מקום משמעותו שפת הכלי. וכנראה רש"י גרס: 'אוזני' במקום 'אוגני'. רש"י. ואולם יש לפרש כוונת רש"י כדברי הערוך ('אגן'), שהוא גג הכלי הסובב מעליו שהאזנים קבועים בו); הילני אמו – עשתה נברשת של זהב על פתח ההיכל. אף היא עשתה טבלה של זהב שפרשת סוטה כתובה עליה; נקנור – נעשו לו נסים לדלתותיו שהביא מאלכסנדריא.

ב. אמר רב יהודה: המהלך לימין רבו – הרי זה בור (שאפילו בדרך ארץ אינו בקי). היו שלשה מהלכים בדרך – הרב באמצע, גדול בימינו וקטן משמאלו. ולא בשורה שוה ממש [שהרי שנו בברייתא 'המהלך כנגד רבו הרי זה בור'] אלא מעט מאחור כדי שיתכסה מקצת צד רבו. והמהלך אחורי רבו ממש – הרי זה מגסי הרוח.

א. חוץ לד' אמותיו – הכל מותר (טור; ש"ך רמב סקל"ח).

ב. משמע בגמרא שתלמיד יחידי לא יהלך לימין רבו אפילו כשמצדד מעט מאחור (ע' דברי שלום

ח"ג מ).

שיט

זמן קריאת שמע של שחרית – בברכות ט.